

Verzija obavijesti iz siječnja 2025.

(nacrt) Uredba o izmjeni Uredbe o posjednicima životinja zbog zabrane uporabe električnih štapova u stočarstvu (Uredba o zabrani uporabe električnih štapova za stoku).

uzimajući u obzir članak 2.1. stavke 3. i 5. Zakona o životinjama;

ovime se utvrđuje sljedeće:

Članak I.

Uredba o posjednicima životinja [Besluit houders van dieren] mijenja se kako slijedi:

A

U članku 1.1. sljedeće se dodaje abecednim redoslijedom:

Električni štap za stoku: oprema kojom se životinji koja se drži u komercijalne svrhe za proizvodnju životinjskih proizvoda daju električni šokovi;

B

U članku 1.3. točka na kraju točke (h) zamjenjuje se točkom sa zarezom i dodaje se točka koja glasi kako slijedi:

(i) uporaba električnog štapa za stoku u svrhu tjeranja životinja, uz iznimku:

1. uporabe u klaonicama, kako je navedeno u Uredbi (EZ) br. 1099/2009;
2. uporabe prilikom utovara u okviru prijevoza iz Nizozemske u drugu zemlju ili prilikom istovara u okviru prijevoza iz druge zemlje, kako je navedeno u Uredbi (EZ) br. 1/2005;
3. uporabe koju vrši veterinar u okviru profesionalnog obavljanja veterinarske djelatnosti, u mjeri u kojoj je to potrebno u tu svrhu;
4. robota za mužnju koji automatski uzrokuju električni šok kako bi životinja napustila uređaj, ako to sama ne učini, pod uvjetom da je električni šok uvijek predvidljiv i da ga životinja može izbjeći; ili
5. GPS ogrlica koje se upotrebljavaju za tjeranje životinja koje automatski uzrokuju električni šok za životinju, pod uvjetom da je električni šok uvijek predvidljiv i da ga životinja može izbjeći.

C

Nakon članka 6.10. u odjeljak 6. dodaje se članak koji glasi kako slijedi:

Članak 6.11. Uzajamno priznavanje

U slučaju robota za mužnju iz članka 1. stavka 3. točke (i) podtočke 4. i GPS ogrlice iz članka 1.3. točke (i) podtočke 5., roboti za mužnju i GPS ogrlice koji su zakonito proizvedeni ili stavljeni na tržište u drugoj državi članici Europske unije ili u državi koja nije država članica Europske unije, ali koja je stranka Ugovora o carinskoj uniji, ili koji su zakonito proizvedeni u zemlji potpisnici ugovora o uspostavi područja slobodne trgovine koji je obvezujući za Nizozemsku te koji ispunjavaju zahtjeve kojima se jamči stupanj zaštite koji je barem istovjetan onom koji se nastoji postići nacionalnim zahtjevima, smatraju se robotima za mužnju i GPS ogrlicama.

Članak II.

Ova Uredba stupa na snagu 1. srpnja/1. siječnja 20..PM.

Članak III.

Ova Uredba navodi se kao: Uredba o zabrani uporabe električnih štapova u stočarstvu.

Ovime nalažem da se ova Uredba i s njom povezana pojašnjenja objave u Službenom listu.

Ministar poljoprivrede, ribarstva, sigurnosti opskrbe hranom i zaštite prirode,

Napomene s objašnjenjima

1. Uvod

Uporaba uređaja koji mogu stvarati električne šokove za životinje (dalje u tekstu: električni štapovi za stoku) dopuštena je europskim propisima u klaonicama i tijekom prijevoza životinja (uključujući utovar i istovar). Postoje vrlo specifični uvjeti za uporabu tih uređaja, koje treba izbjegavati što je više moguće u skladu s europskim propisima. Međutim, u praksi se čini da se unatoč tim strogim uvjetima električni štapovi za stoku često ne upotrebljavaju ispravno. Ovom se Uredbom zabranjuje uporaba električnih štapova u stočarstvu, u mjeri u kojoj je to moguće unutar europskih pravnih okvira. To znači da se zabrana primjenjuje na utovar i istovar stoke u okviru prijevoza koji počinje i završava na državnom području Nizozemske te na tjeranje stoke na primarnim poljoprivrednim gospodarstvima. Zabrana se ne primjenjuje na klaonice koje su obuhvaćene uredbom EU-a, osim prijevoznih djelatnosti ili primarnih gospodarstava.

2. Problemi s električnom opremom u stočarstvu

Uporaba električnih štapova za stoku podliježe strogim uvjetima u europskim propisima. Prvo, uporabu treba izbjegavati što je više moguće. Nadalje, električni štapovi smiju se upotrebljavati samo na odraslim govedima i odraslim svinjama koje se odbijaju kretati te samo pod uvjetom da ispred životinja postoji prostor na kojem se mogu kretati. Uporaba uređaja kojim se primjenjuju električni šokovi ne smije trajati dulje od jedne sekunde, mora se primijeniti u odgovarajućim razmacima i samo na mišićima stražnjeg dijela tijela. Uređaj kojim se primjenjuju električni šokovi ne smije se ponovljeno primjenjivati ako životinja ne reagira.

Uporaba električnih štapova za stoku uvijek uzrokuje bol i stresnu reakciju kod životinje, čak i ako se primjenjuje u skladu s posebnim zahtjevima propisa. Osoblje koje radi za prijevoznike stoke i osoblje klaonica često smatra uporabu električnih šokova korisnim alatom koji daje brze rezultate. Međutim, praksa pokazuje da primjena alternativnih, manje zazornih metoda dovodi do jednako dobrih ili čak boljih rezultata, kao što to opisuje i savjetuje Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA) u svojoj studiji „Welfare of pigs at slaughter”¹ iz 2020.

Problem je u činjenici da, iako se u europskim propisima jasno navodi da se uporaba tih uređaja mora izbjegavati te da se smiju upotrebljavati samo na vrlo specifičan način, europski propisi ne sadržavaju izričitu zabranu uporabe tih uređaja. Primjedbe NVWA-a, potajno snimljeni sadržaj i iskustvo iz prakse sektorskih stranaka upućuju na to da se takav uređaj, ako se njime rukuje, upotrebljava nemarno, a ne u skladu s uvjetima utvrđenima u europskim propisima.

Na primjer, utovar i istovar životinja na primarnim gospodarstvima, u sabirnim centrima i klaonicama često se odvija pod određenim vremenskim pritiskom. Želja za učinkovitošću i brzinom dovodi do tjeranja životinja i prekomjerne uporabe uređaja s kojima se životinjama mogu dati električni šokovi. To dovodi do nepotrebnog stresa i boli kod životinja. Pogotovo ako se električni šokovi primjenjuju na dijelove tijela koji su posebno ranjivi, kao što su glava ili nos. Čak i bez ovog vremenskog pritiska, ti uređaji mogu se upotrebljavati na nepoželjne načine u drugim postupcima i u drugim trenucima, iz navike ili nemara. Primjeri nemarne uporabe koji su došli do medija doveli su do velikog otpora u društvu i politici. Dobrobit životinja tema je koja je tijekom godina postala sve važnija nizozemskim građanima². Pritisak Donjeg doma da se uvede zabrana uporabe električnih štapova za stoku odraz je te rastuće želje za poboljšanjem dobrobiti životinja u Nizozemskoj.

3. Cilj i glavne značajke Uredbe

¹ „Welfare of pigs at slaughter”, 2020., Europska agencija za sigurnost hrane. EFSA Journal, <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/6148>

² [Staat van het Dier 2024: beschouwingen en opinies over de verschuivende relatie tussen mens en dier in Nederland | Publicatie | Raad voor Dierenangelegenheden \(rda.nl\)](#); [Burgerperspectieven 2023 Extra verkiezingsbericht | Publicatie | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#); [Burgerperspectieven 2020 | 2 | Monitor | Sociaal en Cultureel Planbureau \(scp.nl\)](#)

Područje primjene

Zabrana uporabe električnih štapova za stoku odnosi se na uporabu u tjeranju životinja koje se drže u komercijalne svrhe za proizvodnju proizvoda životinjskog podrijetla. Prema Zakonu o životinjama, u načelu se odnosi na sve životinjske vrste koje su u Prilogu II. Uredbi o posjednicima životinja označene kao životinje za proizvodnju (na temelju članka 2.1. Uredbe o posjednicima životinja u vezi s člankom 2.3. stavkom 2. Zakona o životinjama). U stočarskoj praksi, električni štapovi za stoku uglavnom se upotrebljavaju za svinje i goveda, i to samo kada je potrebno utovariti životinje na prikolicu za prijevoz životinja ili kada je potrebno premjestiti ih unutar staje prema prikolici za prijevoz. Tjeranje životinja znači svaka uporaba električnog štapa za stoku kako bi se predmetnu životinju prisililo da se kreće u određenom smjeru, na primjer prilikom utovara ili istovara životinja u kontekstu prijevoza ili kako bi ih se natjeralo da stanu.

Pravna osnova

Ova se Uredba temelji na članku 2.1. stavcima 3. i 5. Zakona o životinjama. U skladu sa stavkom 1. ovoga članka, zabranjeno je životinji nanositi bol ili ozljedu bez razumne svrhe ili na način da se prekoračuje ono što je dopušteno za postizanje takve svrhe ili da se ugrožavaju zdravlje ili dobrobit životinje. Stavak 2. sadržava niz zabranjenih postupaka, koji se u svakom slučaju ubrajaju u zabranjene postupke iz stavka 1. Stavkom 3. u vezi sa stavkom 5. pruža se mogućnost da se općem upravnim rješenjem uporaba predmeta koji mogu uzrokovati bol ili ozljedu životinja ili koji mogu ugroziti zdravlje ili dobrobit životinja utvrde kao zabranjeni postupci.

Svrha i sadržaj

Zabranjeni postupci uključuju uporabu električnih štapova za stoku. Oprema koja ne može ispuštati struju i koja proizvodi samo signale kao što su buka i vibracije ili služi kao GPS prijemnik nije obuhvaćena područjem primjene zabrane.

Zabranjuje se uporaba električnih štapova za stoku ako se upotrebljavaju za tjeranje životinja. Tjeranje životinja mora se tumačiti u širokom smislu; ne odnosi se samo na životinju koja je već u pokretu, neovisno o tome je li svrha da se životinju natjera da se kreće brže u određenom (ili drugom) smjeru, već i na prisiljavanje životinja koje su u mirovanju da se kreću (na primjer, da stanu). Primjene s električnim podražajima u svrhu držanja životinja unutar (ili izvan) određenog područja, kao što su ograde, ne predstavljaju tjeranje životinje i stoga nisu obuhvaćene zabranom.

Zabrana ograničena na životinje koje se drže za proizvodnju

Zabrana je ograničena na životinje koje se drže za proizvodnju proizvoda životinjskog podrijetla. Riječ je o životinjama koje su određene u skladu s člankom 2.3. stavkom 1. Zakona o životinjama, u Prilogu II. Uredbi o posjednicima životinja. Zabrana se odnosi na držanje tih životinja u poslovnom kontekstu, što podrazumijeva situaciju u kojoj se takvo držanje odvija u okviru poslovanja. Upotreba električnih šokera na psima koji se drže kao kućni ljubimci nedavno³ je zabranjena.

Iznimke

Postoji niz iznimaka od zabrane koja će se uvesti.

Uporaba u klaonicama

Električni štapovi za stoku smiju se upotrebljavati u klaonicama, ali samo u mjeri u kojoj su ispunjeni zahtjevi utvrđeni u Uredbi (EZ) br. 1099/2009 za upotrebu električnih štapova za stoku. Nacionalni zakonodavac ne može zabraniti ono što je dopušteno Uredbom. Vidjeti također odjeljak 3.3.2. Međutim, postoje inicijative iz samog klaoničkog sektora u kojima je uporaba električnih štapova za stoku uspješno postupno ukinuta. Osim toga, 90 najvećih i srednjih klaonica, uz nadzor NVWA-e, također provode dobrovoljni videonadzor. Kombinacija tog pritiska u obliku praćenja i inovacija koje su već dovele do postupnog ukidanja električnih štapova za stoku u klaonicama znači da je hitnost zabrane u klaonicama manje značajna.

Uporaba u svrhu utovara i istovara u međunarodnom prijevozu

³ Službeni list iz 2021., 361, str. 6.

Električni štapovi za tjeranje životinja smiju se upotrebljavati za utovar i istovar u međunarodnom prijevozu, ali samo u mjeri u kojoj su ispunjeni zahtjevi utvrđeni u Uredbi (EZ) br. 1/2005 za upotrebu električnih goniča. Nacionalni zakonodavac ne može zabraniti ono što je dopušteno Uredbom. Vidjeti također odjeljak 3.3.1.

Stručna provedba veterinarskih postupaka

Upotreba električnog štapa za stoku može biti potrebna u kontekstu veterinarskih postupaka. Na temelju članka 2.9. stavka 1. Zakona o životinjama, veterinarski postupak smiju obavljati samo osobe koje su za to ovlaštene. To su veterinari i druge osobe koje su upisane u registar veterinarske medicine (vidjeti također članak 4.1. stavak 1. i članak 4.3. stavak 1. Zakona o životinjama). U okviru veterinarskog postupka može biti potrebno tjerati dotičnu životinju s pomoću električnog štapa za stoku. U tom se slučaju zabrana ne primjenjuje, pod uvjetom da se veterinarska djelatnost obavlja profesionalno i da je upotreba električnog štapa za stoku neophodna. U praksi je to slučaj samo za određene radnje koje može obavljati samo veterinar (kao što je postavljanje dijagnoze). Ostale osobe upisane u registar (kao što su veterinarski asistenti ili veterinarske primalje) ne obavljaju veterinarske djelatnosti za koje je potrebna upotreba električnih štapa za stoku; zbog toga se iznimka ne primjenjuje na te osobe. Ako je za predmetnu situaciju razumno dostupna alternativna i manje nametljiva metoda, trebalo bi primijeniti tu metodu. To ukazuje na važnost opreza pri uporabi takve opreme, čak i u slučaju veterinarskih postupaka. Međutim, u veterinarskoj praksi može biti potrebno upotrebljavati električne štapove za stoku s ciljem tjeranja životinje, uglavnom goveda ili svinja, zbog toga što potrebno premjestiti životinju u svrhu njezine dobrobiti, ali se životinja ne miče iako je potaknuta na kretanje drugim sredstvima. U veterinarskoj praksi električni štapovi za stoku mogu se upotrebljavati i u situacijama koje nisu tjeranje životinja. Iako se ova posebna zabrana ne primjenjuje na te situacije, članak 2.1. stavak 1. Zakona o životinjama mora se poštovati bez pridržaja.

Uporaba s robotima za mužnju i nevidljivim ogradama

Postoje poznate primjene kod kojih se ispušta lagani strujni podražaj, koji je vrlo predvidljiv za životinju, kako bi se životinja pokrenula. Životinji se daje prilika da nauči izbjeći ovaj podražaj i može naučiti da se električni podražaj oslobađa nakon određenog vremena. Ta je razlika relevantna jer nema negativan utjecaj na dobrobit životinja.

Poznate primjene jesu robot za mužnju i uporaba nevidljivih ograda. Robot za mužnju jest stroj u koji krava može ući u svrhu mužnje. Ako životinja ostane stajati predugo nakon mužnje i ne reagira na otvorena vrata, nakon određenog razdoblja uslijedit će automatski lagani strujni podražaj, kojim se životinju želi potaknuti da se pokrene i tako omogućiti drugo životinji da uđe u napravu. Budući da je riječ o električnom podražaju koji se ispušta na predvidljiv način (nakon utvrđenog vremena) nakon vizualnog signala (otvorena vrata), ova primjena predstavlja dopuštenu iznimku.

Obrazloženje za prethodno navedenu iznimku također se primjenjuje na primjenu električnih podražaja u GPS ogrlicama kako bi se životinje držale unutar (ili izvan) virtualno utvrđene ograde (uporaba virtualnih ograda). U ovom prvom primjeru životinje se ne tjera, zbog čega taj postupak nije obuhvaćen zabranom. Međutim, ova virtualna tehnika s GPS ogrlicama također se može upotrebljavati za usmjeravanje životinja u smjeru koji je virtualno određen (uporaba nevidljivih ograda). Prilikom uporabe virtualnih ograda, ogrlice emitiraju signal s pozitivnim asocijacijama kada se životinja kreće u ispravnom smjeru; međutim, ako se životinja kreće u pogrešnom smjeru, ispuštaju zvučni signal. Ako životinja ne prilagodi svoj smjer nakon što čuje zvuk, zvuk će se pojačati, a nakon nekog vremena ogrlica će dati blagi električni šok.

Ako se u budućnosti razviju primjene kod kojih se također upotrebljavaju signali prenapona na životinjama u stočarstvu na sličnim osnovama, može se razmotriti je li i iznimka poželjna. Iznimka se tada može dodati članku 1.3. točki (i) Uredbe o posjednicima životinja. Osim toga, može se podnijeti i zahtjev za izuzeće ili odstupanje na temelju članka 10.1. Zakona o životinjama. Pri procjeni takvog zahtjeva morat će se razmotriti jesu li izuzeće ili odstupanje nemogući zbog interesa dobrobiti životinje.

Uzajamno priznavanje (članak 6.11.)

Člankom 1.3. točkom (i) utvrđuju se tehnički zahtjevi za robote za mužnju i GPS ogrlice. Cilj zahtjeva nije provedba obvezujućih pravnih akata EU-a. Iz upute 5.28. stoga proizlazi da bi trebalo uključiti klauzulu o uzajamnom priznavanju. To znači da se roboti za mužnju i GPS ogrlice koji su proizvedeni ili stavljeni na tržište izvan Nizozemske izjednačavaju s robotom za mužnju ili GPS ogrlicom kako je navedeno u ovoj Uredbi te se stoga smiju primjenjivati pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći zahtjevi:

- zakonito su proizvedeni ili stavljeni na tržište u drugoj državi članici Europske unije ili u zemlji koja nije država članica Europske unije, ali je stranka ugovora o carinskoj uniji, ili koji su zakonito proizvedeni u zemlji potpisnici ugovora o slobodnoj trgovini obvezujućeg za Nizozemsku, i
- ispunjavaju zahtjeve kojima se jamči stupanj zaštite koji je barem jednak stupnju predviđenom nacionalnim zahtjevima.

3.3. Odnos s nadređenim pravom

3.3.1. Uredba (EZ) br. 1/2005 o zaštiti životinja tijekom prijevoza i s prijevozom povezanih postupaka (Uredba o prijevozu)

Uredbom o prijevozu nije isključena uporaba uređaja kojima se primjenjuju električni šokovi, ali se navodi da tu uporabu valja izbjegavati što je više moguće. Uredbom su također propisani uvjeti za njihovu uporabu: „U svakom slučaju, taj se pribor upotrebljava samo za odrasla goveda i odrasle svinje koje se ne žele pomaknuti i samo kad imaju dovoljno prostora da se mogu pomaknuti naprijed. Uporaba uređaja kojim se primjenjuju električni šokovi ne smije trajati dulje od jedne sekunde, mora se primijeniti u odgovarajućim razmacima i samo na mišićima stražnjeg dijela tijela. Uređaj kojim se primjenjuju električni šokovi ne smije se ponovljeno primjenjivati ako životinja ne reagira.”. (Prilog 1. poglavlje III. točka 1.9.).

Međutim, Uredbom nisu isključene strože nacionalne mjere za poboljšanje dobrobiti životinja tijekom prijevoza koji se u cijelosti obavlja unutar državnog područja države članice ili tijekom pomorskog prijevoza koji polazi s državnog područja države članice (članak 1. stavak 3.).

Također je važno napomenuti da je Uredbom utvrđen opći uvjet za prijevoz životinja, prema kojem nitko ne smije prevoziti životinje niti učiniti da se prevoze na način koji bi kod njih mogao izazvati ozljedu ili nepotrebnu patnju (članak 3.). Uredbom je pojam prijevoza definiran kako slijedi: kretanje životinja jednim ili više prijevoznih sredstava i povezani postupci, uključujući utovar, istovar, pretovar i odmor dok se ne završi istovar životinja u mjestu odredišta (članak 2.).

Uredbom se omogućuje, kako je prethodno opisano, uvođenje strožih nacionalnih zahtjeva za prijevoz životinja u okviru nacionalnog prijevoza. Europski je parlament donio preporuku kojom također poziva države članice da donesu strože nacionalne mjere za poboljšanje dobrobiti životinja tijekom prijevoza⁴.

Izricanje sankcija zbog povreda Uredbe o prijevozu moguće je na temelju članka 6.2. Zakona o životinjama u kombinaciji s člankom 4.8. Uredbe o posjednicima životinja i Prilogom Provedbenoj uredbi i drugim pitanjima Zakona o životinjama.

3.3.2. Uredba (EZ) br. 1099/2009 o zaštiti životinja u trenutku usmrćivanja

Ovom Uredbom nije isključena upotreba instrumenata koji stvaraju električne šokove, ali je navedeno da se *treba izbjegavati koliko god je to moguće*. Uredbom su također propisani uvjeti za uporabu tih instrumenata: „U svakom slučaju, taj se pribor upotrebljava samo za odrasla goveda i odrasle svinje koje se ne žele pomaknuti i samo kad imaju dovoljno prostora da se mogu pomaknuti naprijed. Uporaba uređaja kojim se primjenjuju električni šokovi ne smije trajati dulje od jedne sekunde, mora se primijeniti u odgovarajućim razmacima i samo na mišićima stražnjeg dijela tijela. Uređaj kojim se primjenjuju električni

⁴ Preporuka Europskog parlamenta Vijeću i Komisiji od 20. siječnja 2022. nakon ispitivanja navodnih kršenja i nepravilnosti u primjeni prava Unije u području zaštite životinja tijekom prijevoza unutar Unije i izvan nje (2021/2736(RSP)) (2022/C 336/04)

šokovi ne smije se ponovljeno primjenjivati ako životinja ne reagira.”. Navedeno proizlazi iz Priloga III. točke 1.9.

Nadalje, Uredbom se kao opći uvjet utvrđuje da životinje moraju biti pošteđene svake nepotrebne boli, nelagode ili patnje tijekom usmrćivanja ili povezanih postupaka (članak 3. stavak 1.).

Za razliku od Uredbe o prijevozu, ovom se Uredbom ostavlja vrlo ograničeno područje primjene strožih nacionalnih pravila, i to samo za tri posebno navedene situacije (članak 26. stavak 2.⁵), koje se ne mogu upotrijebiti u ovoj situaciji. To znači da se upotreba električnih vozila za prijevoz stoke ne može zabraniti na nacionalnoj razini ako se primjenjuje u okvirima sukladno i uvjetima utvrđenima u Uredbi. Izricanje sankcija zbog povreda Uredbe može se provoditi temelju članka 6.2. Zakona o životinjama u kombinaciji s člankom 5.8. Uredbe o posjednicima životinja, Prilogom Provedbenoj uredbi i drugim pitanjima Zakona o životinjama.

3.3.3. Uredba (EU) 2018/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o ekološkoj proizvodnji i označivanju ekoloških proizvoda te stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 834/2007

Kad je riječ o ekološkoj proizvodnji, prijevoz životinja već podliježe sljedećoj zabrani: *„Ukrcavanje i iskrcavanje životinja obavlja se bez primjene bilo koje vrste električne ili druge bolne stimulacije za prisiljavanje životinja.”*. To proizlazi iz Priloga II. dijela II. točke 1.7.11. Uredbe (EU) 2018/848.

3.3.4. Smjernice za dobrobit životinja

Za držanje stoke postoji nekoliko smjernica,⁶ kojima su utvrđeni minimalni zahtjevi za držanje uzgajanih životinja. Tim smjernicama nije uređena uporaba električnih štapova za stoku i provedene su Uredbom o posjednicima životinja.

4. Nacionalno pravo

Zabrana je utvrđena u članku 1.3. Uredbe o posjednicima životinja. U skladu s člankom 2.1. stavcima 3. i 5. Zakona o životinjama, tim se člankom utvrđuju postupci koji se u svakom slučaju smatraju zlostavljanjem životinja (članak 2.1. stavak 1. Zakona o životinjama).

U svrhu izrade ove zabrane uzet je u obzir izvorni tekst članka 1.3. Uredbe o posjednicima životinja, koji je već sadržavao sličnu zabranu (Službeni list iz 2018., 146), odnosno: zabranu uporabe opreme koja može nanijeti bol životinji električnim šokovima, elektromagnetskim signalima ili zračenjem. Postojale su određene iznimke od te zabrane. Međutim, ta zabrana nikada nije stupila na snagu kao takva. Zamijenjena je 2021. godine zabranom upotrebe uređaja za davanje električnih šokova psima (Službeni list iz 2021., 361). Zbog posebnog konteksta te zabrane odabran je pojam „električni štاپ za stoku”.

Ovom se izmjenom, osim postojeće zabrane uporabe uređaja za davanje električnih šokova psima, uvodi zabrana uporabe električnih štapova na životinjama koje se drže u komercijalne svrhe za proizvodnju proizvoda životinjskog podrijetla.

Uredba o oružju i streljivu

Uredbom o oružju i streljivu predviđeno je izuzeće za, među ostalim, *„posjedovanje i nošenje predmeta koji mogu osobe učiniti bespomoćnima ili im nanijeti bol strujnim udarom, za osobe koje se profesionalno bave stočarstvom, prijevozom stoke ili njihovim liječenjem”*. To se izuzeće primjenjuje u pogledu nošenja takvog predmeta samo u trenutku stvarnog obavljanja navedenih djelatnosti. (Članak 21.) Zabrana uporabe električnih štapova za stoku u ovoj Uredbi ne isključuje tu odredbu jer se odnosi na *uporabu* električnih štapova za stoku, a Uredba o oružju i streljivu odnosi se na *„posjedovanje i nošenje”*.

⁵ To se odnosi na sljedeće: usmrćivanje životinja izvan klaonice, klanje uzgajane divljači, klanje metodama koje su potrebne za vjerske obrede.

⁶ Osobito relevantne u ovom kontekstu: Direktiva Vijeća 98/58/EZ od 20. srpnja 1998. o zaštiti životinja koje se drže u svrhu proizvodnje i Direktiva Vijeća 2008/120/EZ od 18. prosinca 2008. o utvrđivanju minimalnih uvjeta za zaštitu svinja.

Nadalje, Uredbom o oružju i streljivu nisu nužno obuhvaćena ista pitanja. Zabrana iz ove Uredbe i izuzeće iz Uredbe o oružju i streljivu stoga mogu istodobno postojati.

5. Intrinzična vrijednost životinje

Člankom 1.3. Zakona o životinjama utvrđuje se priznavanje intrinzične vrijednosti životinje. Iz stavka 2. tog članka proizlazi da se pri utvrđivanju pravila Zakonom o životinjama ili u skladu s njim te pri donošenju odluka na temelju tih pravila u potpunosti uzimaju u obzir posljedice tih pravila ili odluka na intrinzičnu vrijednost životinje, ne dovodeći u pitanje druge legitimne interese. U svakom se slučaju mora zajamčiti da se kršenje integriteta ili dobrobiti životinja spriječi izvan onoga što je razumno potrebno i da je osigurana skrb koja je životinjama razumno potrebna. Za potrebe tog stavka, skrb koja je životinjama razumno potrebna u svakom slučaju uključuje zahtjev prema kojem se životinjama moraju pružiti, u mjeri u kojoj se to razumno može zahtijevati, među ostalim, jamstva dobrog zdravlja i sprečavanja boli (članak 1.3. stavak 3.). Ovom Uredbom utvrđuje se da više nije prihvatljivo davati električne šokove životinji u sektoru stočarstva s ciljem tjeranja životinje te je to stoga zabranjeno.

6. Obavijest

Budući da Uredba sadržava tehničke zahtjeve, priopćena je Europskoj komisiji u skladu s Direktivom (EU) 2015/1535.

PM ishoda obavijesti.

7. Provedba

Za praćenje pridržavanja zabrane uporabe električnih štapova za stoku odgovorne su osobe utvrđene u tu svrhu prema članku 8.1. Zakona. To se odnosi na nadzor koji se provodi na temelju upravnog prava. U svrhu provedbe propisa može se donijeti upravno rješenje za izvršenje i upravno kaznene rješenje (članak 8.5. Zakona o životinjama u vezi s člankom 5:32. stavkom 1. Općeg upravnog zakona).

Ponašanje protivno zabrani uporabe električnih štapova također predstavlja kazneno djelo (članak 2.1. stavci 1. i 3. Zakona o životinjama u vezi s člankom 8.11. stavkom 1. Zakona o životinjama), što omogućuje poduzimanje kaznenih radnji.

8. Regulatorno opterećenje / poljoprivredna procjena

Ovom se Uredbom uvodi zabrana. Zainteresirane strane ne trebaju poduzimati nikakve mjere kako bi se uskladile s tom zabranom. Ova je Uredba dostavljena Savjetodavnom odboru za preispitivanje regulatornog opterećenja (ATR) u svrhu savjetovanja i službeno je obrađena.

O nacrtu Uredbe u Vijeću također se raspravljalo sa sektorom tijekom takozvanih poljoprivrednih ispitivanja. Panel-sastanci s primarnim poduzećima, prijevoznicima i klaonicama održani su u jesen 2023. Tijekom smjednica objašnjen je prijedlog, poduzetnici su mogli postavljati pitanja i raspravljalo se o mogućim alternativama uporabi električnih štapova za stoku.

Sudionici panela bili su kritični prema prijedlogu i izrazili su zabrinutost zbog njega jer smatraju da sektor u cjelini nije spreman za tu zabranu. Panel-sastanci također pokazuju da se u praksi upotrebljavaju različite vrste štapova za stoku s različitim razinama snage i da se aktivno ispituje utjecaj na dobrobit životinja pri nižim razinama snage.

Nakon tih rasprava, demonstraciji niskonaponske prenaponske opreme prisustvovalo se samo uz pozivnicu, a ta je moguća iznimka dodatno ispitana. Moguća iznimka za niskonaponsku opremu nije bila dio provedenog ispitivanja HUF-a (vidjeti odjeljak 10.).

NVWA smatra da se ta iznimka na prvi pogled ne čini učinkovitom u povećanju izvršivosti, ali je potrebna provedba novog HUF-a kako bi se mogao ocijeniti puni učinak.

S obzirom na političku želju Zastupničkog doma za potpunom zabranom, odlučeno je da se u zabranu ne uključi niskonaponska oprema kao iznimka.

9. Savjetovanje

Nacrt ove Uredbe bio je predmet internetskog savjetovanja održanog od 13. lipnja 2023. do 15. kolovoza 2023. Tijekom tog razdoblja svi su imali priliku dostaviti primjedbe o nacrtu. Primljeno je 55 javnih odgovora i 13 anonimnih odgovora. Također je zaprimljen niz odgovora sektorskih organizacija kao što su SAVEETRA (zadružni prijevoznici stoke),

podržište prijevoza i logistike, nevladine organizacije, operateri sabirnih centara, stočari i prijevoznici. Najmanje 27 ispitanika upotrebljava isti obrazac V&L NL-a (Vee & Logistiek Nederland). 24 odgovora sastojalo se od pojedinačnih poruka dionika, koji su svaki na svoj način uključeni u sektor stočarstva. Pet od tih odgovora podnijeli su prijevoznici stoke, jedan ispitanik radi u klaonici, a jedan na primarnom stočarskom gospodarstvu. Od ostalih 17 odgovora, nije jasno čemu pripadaju. Ostali se uglavnom sastoje od drugih sektorskih stranaka, nevladinih organizacija i zaklada koje se zalažu za interese uzgajanih životinja. Odgovori su bili podijeljeni. Zagovornici zabrane tvrde da električni štapovi za stoku uzrokuju bol i stres životinjama u svim slučajevima. Protivnici zabrane vide električni uređaj za tjeranje kao krajnje sredstvo za učinkovito premještanje „nevoljnih” životinja i osiguranje sigurnosti vlastitih radnika. Odgovori zaprimljeni u okviru internetskog savjetovanja nisu doveli ni do kakvih bitnih izmjena zabrane.

10. Ispitivanje provedbe i izvršenja

NVWA je proveo ispitivanje provedbe, izvedivosti i otpornosti na prijevare (ispitivanje HUF). NVWA je zaključio da je nacrt Kraljevske uredbe ograničen u svojoj provedivosti jer je jedini način da se provede zabrana uporabe električnih štapova za stoku hvatanje prekršitelja na djelu. Zabrana stoga nije ništa više provediva od trenutne situacije, u kojoj NVWA provodi odredbe Uredbe o prijevozu.

NVWA nije prisutan tijekom utovara za domaći prijevoz i nije uvijek prisutan u primarnom objektu ili tijekom istovara. Nadalje, NVWA podržava važnost pravila politike za iznimku upotrebe električnih štapova za stoku u klaonicama, ali zbog nepostojanja takvog pravila nacrt Uredbe u Vijeću još nije izvršiv u tom pogledu.

O izmjenama uvedenima nakon preliminarnog postupka (vidjeti odjeljak 11.) službeno se raspravljalo s NVWA-om; a objašnjenje izmjena također je pripremljeno na temelju primjedbi NVWA-a o tom pitanju.

11. Preliminarna kontrola

Ova Uredba temelji se na članku 2.1. stavcima 3. i 5. te članku 2.2. stavku 10. Zakona o životinjama. Na te dvije osnove primjenjuje se postupak prethodnog odobrenja iz članka 10.10. stavka 1. Zakona o životinjama. Od 5. studenoga do 5. prosinca 2024. nacrt ove Uredbe bio je dostupan obama domovima Parlamenta. Preliminarni postupak doveo je do određenih prilagodbi. U odgovoru na pitanja iz pisanog savjetovanja⁷ sa Zastupničkim domom navedeno je da će u obrazloženju biti navedeno pojašnjenje u pogledu nezabranjivanja ograda te da će robot za mužnju i „upotreba virtualnih ograda” biti dodani kao iznimke u nacrtu Uredbe (vidjeti odjeljak 3. pod „Svrha i sadržaj” i pod „Iznimke”).

12. Stupanje na snagu

Za stupanje zabrane na snagu primjenjuju se fiksni datumi promjene za uredbe u Vijeću, odnosno 1. siječnja ili 1. srpnja.

Ministar poljoprivrede, ribarstva, sigurnosti opskrbe hranom i zaštite prirode,

⁷ Parlamentarni dokumenti II 2024/25, 28286, br. 1361.